

УДК 796.035

ОЦІНЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ „СПОРТ ДЛЯ ВСІХ”

Ольга ЖДАНОВА, Ірина ГРИБОВСЬКА, Наталія СЕМАЛЬ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті подано рейтингове оцінювання показників інформаційно-пропагандистської діяльності регіональних центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”, скеровану на залучення різних верств населення до фізкультурно-оздоровчих занять. Вивчено її зміст та обсяги проведення впродовж 2009 року.

Ключові слова: інформаційно-пропагандистська робота, центри фізичного здоров'я населення, спорт для всіх, фізкультурно-оздоровча діяльність.

Актуальність проблеми. Необхідність пошуку нових технологій зміцнення здоров'я та збільшення тривалості життя людей за рахунок залучення населення до систематичних фізкультурно-оздоровчих занять зумовила появу в Україні спорту для всіх. За твердженням М.В. Дутчака, (2009) спорт для всіх стає соціальним явищем. Підґрунтям спорту для всіх, на думку автора, повинні бути гуманістичні засади та врахування інтересів і мотивів тих, які займаються руховою активністю, та переконання в потребі таких занять для збереження здоров'я й активного довголіття. На жаль, в українському суспільстві недооцінюються можливості рухової активності для зміцнення здоров'я та дотримання здорового способу життя. Це повною мірою стосується всіх соціально-вікових груп населення, в зокрема і неповносправних.

У Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту зазначається, що першочергового значення набуває формування у громадян переконання в необхідності регулярного використання різноманітних форм фізичного виховання, масового спорту, раціональної рухової активності [3].

У Положенні про Всеукраїнський, обласні та міські центри фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” (ВЦФЗН) [4] та „Методичних рекомендаціях” щодо їх діяльності [5] одним з основних завдань мережі центрів названо залучення широких верств населення до регулярних оздоровчих занять, надання фізкультурно-оздоровчих послуг, поєднання масових та індивідуальних форм організації фізкультурно - спортивної роботи за місцем проживання та в місцях масового відпочинку.

Проведені дослідження [6, 7, 8, 9] свідчать про те, що пріоритетним аспектом у діяльності мережі центрів є проведення спортивно-масових заходів. Дієве залучення населення до регулярних оздоровчих занять повинно здійснюватися центрами у співпраці з низкою установ, до яких належать: клуби оздоровчої спрямованості, фітнес-центри, фізкультурно-спортивні товариства, спортивні федерації, асоціації, спілки, навчальні заклади тощо. Активність цієї співпраці може позитивно вплинути на показники залучення населення до організованих та самостійних форм оздоровчих занять [7, 8].

Важливим у діяльності центрів є інформаційно-пропагандистська робота. Її обсяги та зміст, спрямованість на різні соціально-вікові групи населення здатні відіграти активну роль у вирішенні проблеми залучення населення до регулярних оздоровчих занять.

У зв'язку з цим, проведене дослідження є актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006 – 2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.3.4. „Організаційно-методичні основи розвитку руху „Спорт для всіх” (номер державної реєстрації 0106U012615).

Метою нашої роботи було вивчення інформації про обсяги та скерованість на різні соціально-вікові групи населення інформаційно-пропагандистської діяльності регіональних центрів „Спорт для всіх”.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати та систематизувати звітну інформацію регіональних центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” щодо проведення інформаційно-пропагандистської роботи.
2. Провести порівняльний аналіз кількісних показників інформаційно-пропагандистської роботи, яку провели обласні центри ФЗН „Спорт для всіх” різних регіонів України.
3. Визначити рейтингову оцінку інформаційно-пропагандистської діяльності центрів.

Методи дослідження: аналіз літератури й документів, порівняння, зіставлення та узагальнення; методи математичної статистики.

Основний матеріал. Узагальнення науково-методичної інформації про діяльність Всеукраїнського та регіональних центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” [9, 10, 11, 12] доводить, що основним, пріоритетним видом її діяльності є організація та проведення масових змагань та фізкультурно-оздоровчих заходів. Так, Всеукраїнський центр щорічно проводить: Всеукраїнські фестивалі, шоу, акції, місячники, спартакіади, а обласні центри – змагання ветеранів, школярів, обласні фестивалі тощо. Не було знайдено інформації про роль центрів у плануванні, організації, мотивації та контролі щоденних систематичних фізкультурно-оздоровчих занять різних груп населення, насамперед – дорослих за місцем проживання та масового відпочинку, в тому числі – неповносправних.

Як свідчить аналіз звітної документації, обласні центри „Спорт для всіх” виконують значний обсяг інформаційно-пропагандистської роботи [10]. Названа діяльність передбачає співпрацю із засобами масової інформації (телебаченням, радіо); видавничу роботу; обладнання інформаційних стендів.

Ми проаналізували форму 4.1. звітів про виконання центрами 24 областей України та АР Крим 2009 року основних заходів ВЦФЗН „Спорт для всіх”. Названа форма містить інформацію щодо проведення заходів: „Мама, тато і я”, „Рух за ради здоров'я”, „Веселі старты”, „Олімпійський день бігу”, „Рух – енергія, здоров'я”, заходи у спортивно-оздоровчих таборах, „Спорт для всіх у кожному дворі”, „Спорт для всіх єднає країну”, „Спорт для всіх – радість життя”, студентського фестивалю, „Ти зможеш, якщо я зміг”. Аналізувалася також форма звітів 4.2., яка містить інформацію щодо проведення спартакіади „Юність”, спартакіади „Здоров'я літніх людей” та інших змагань.

Окрім кількісної інформації, яка стосується проведених заходів та їх учасників, у формах 4.1 та 4.2 подається кількісна інформація щодо участі волонтерів, витрачених коштів, а також інформаційної підтримки. Останній інформаційний блок власне висвітлює кількісні показники інформаційно-пропагандистської діяльності. Звітна інформація містить: кількість хвилин радіо ефіру та телевізійного ефіру; кількість і тираж: публікацій, плакатів, листівок; кількість обладнаних інформаційних стендів; кількість наочної реклами (бік-бордів, сіті-лайнів).

Проведений аналіз форм звітності республіканського та обласних центрів фізичного здоров'я населення дав змогу визначити такі показники. Згідно з рейтингом проведення інформаційно-пропагандистської роботи, перше місце серед областей посідає Волинська область, яка набрала за усіма зазначеними складовими 142 очки, серед них: 24 і 21 очко – за подання інформації на телебаченні та радіо; по 25 очок – за видавничу діяльність; 24 і 23 очки – за облаштування інформаційних стендів і застосування наочної реклами відповідно. На другому місці – Донецька область із загальною оцінкою в 134 очки, з яких 23 і 25 очок – за трансляцію роликів на телебаченні та радіо; 21 та 23 очки – за видавничу діяльність; 20 і 22 очки – за облаштування інформаційних стендів. Вінницька область посідає третє місце – 118 очок: 21 і 14 очок; по 24 очки та 15 і 20 очок відповідно (табл. 1).

Слід зазначити, що виявлено значні розбіжності в показниках цього виду діяльності в регіонах України. Так, наприклад серед областей західного регіону, Волинська посіла перше місце, а ось Закарпатська – лише 24 місце, а 20 і 21 місця зайняла Чернівецька та Рівненська області відповідно. Львівська область – на 16 місці; Івано-Франківська – на 12 місці і тільки Тернопільська область у першій десятці (7 місце) (табл. 2).

Тобто керівникам ЦФЗН у Закарпатській, Рівненській, Чернівецькій та Львівській областях бажано активізувати діяльність із пропаганди і реклами фізкультурно-спортивних заходів для залучення якомога більшої кількості населення до занять різними видами рухової активності. Крім цього, варто також посилити і просвітницьку роботу серед населення; більшість центрів зовсім не застосовують наочні форми пропаганди.

Таблиця 1

Показники проведення інформаційно-пропагандистської роботи обласними центрами ФЗН „Спорт для всіх”, які мають найвищий рейтинг (очки)

Місце	Форми звітності	Область	Складові інформаційно-пропагандистської роботи			Всього очок
			теле/радіо	видавництво	інформаційні стенди	
1	4.1	Волинська	24	25	24	142
	4.2		21	25	23	
2	4.1	Донецька	23	21	20	134
	4.2		25	23	22	
3	4.1	Вінницька	21	24	15	118
	4.2		14	24	20	

Таблиця 2

Кількісні показники інформаційно-пропагандистської роботи, проведеної обласними центрами ФЗН „Спорт для всіх” західного регіону України

Місце	Форми звітності	Область	Складові інформаційно-пропагандистської роботи			Усього очок
			теле/радіо	видавництво	інформаційні стенди	
2	4.1	Волинська	24	25	24	142
	4.2		21	25	23	
7	4.1	Тернопільська	10	19	16	107
	4.2		22	22	18	
12	4.1	Івано-Франківська	8	13	13	72
	4.2		6	16	16	
16	4.1	Львівська	20	18	0	65
	4.2		13	14	0	
20	4.1	Чернівецька	13	17	19	49
	4.2		0	0	0	
21	4.1	Рівненська	4	2	0	42
	4.2		23	13	0	
24	4.1	Закарпатська	6	3	0	17
	4.2		4	4	0	
Загалом						494

Серед областей східного регіону також наявні значні розбіжності за показниками. Так, явним лідером є Донецька область – 2 місце та Луганська – 5 місце, 134 і 111 набраних очок відповідно. А ось Дніпропетровська посідає останнє 25 місце, у зв'язку із тим, що поданий звіт свідчить про відсутність інформаційно-пропагандистської роботи в області. У середині рейтингу – Полтавська та Харківська області, 11 і 13 місця відповідно (табл. 3).

Найбільш однорідні показники проведення інформаційно-пропагандистської роботи в північному регіоні України. Тут більшість областей посідають місця в першій половині рейтингової таблиці. Зокрема: Вінницька область на 3 місці, Київська – на 6 місці, Житомирська – на 8, а Черкаська та Полтавська на 10 і 11 місцях відповідно (табл. 4).

**Кількісні показники інформаційно-пропагандистської роботи,
проведеної обласними центрами ФЗН „Спорт для всіх” східного регіону України**

Місце	Форми звітності	Область	Складові інформаційно-пропагандистської роботи			Усього очок
			теле/радіо	видавництво	інформаційні стенди	
2	4.1	Донецька	23	21	20	134
	4.2		25	23	22	
5	4.1	Луганська	25	23	22	111
	4.2		22	17	0	
11	4.1	Полтавська	14	7	12	75
	4.2		7	11	14	
13	4.1	Харківська	7	5	0	71
	4.2		20	15	24	
25	4.1	Дніпропетровська	0	0	0	25
	4.2		0	0	0	
Загалом						416

Таблиця 4

**Кількісні показники інформаційно-пропагандистської роботи,
проведеної обласними центрами ФЗН „Спорт для всіх” північного регіону України**

Місце	Форми звітності	Область	Складові інформаційно-пропагандистської роботи			Усього очок
			теле/радіо	видавництво	інформаційні стенди	
3	4.1	Вінницька	21	24	15	118
	4.2		14	24	20	
6	4.1	Київська	19	16	21	109
	4.2		16	18	19	
8	4.1	Житомирська	16	9	17	94
	4.2		19	20	13	
10	4.1	Черкаська	12	11	11	85
	4.2		15	21	15	
11	4.1	Полтавська	14	7	12	75
	4.2		17	11	14	
18	4.1	Хмельницька	22	12	10	58
	4.2		9	5	0	
19	4.1	Сумська	3	6	0	53
	4.2		18	12	14	
22	4.1	Чернігівська	11	20	0	31
	4.2		0	0	0	
Загалом						623

Виявлено, що Хмельницька, Сумська і Чернігівська області також не достатньо уваги приділяють наочній формі пропаганди (облаштуванню інформаційних стендів), що і не дозволило їм піднятися на вищі сходинки рейтингу.

Вивчення діяльності обласних центрів „Спорт для всіх” південного регіону України показало, що ці області мають достатньо великі розбіжності в показниках, які аналізуються. Так, у першій половині рейтингової таблиці лише Миколаївська та Кіровоградська області займають 4 і 9 місця відповідно, у другій – Одеська – 17 місце і тільки на 23 місці – Херсонська. АР Крим посідає 14 місце – 70 очок, із них 5 і 12 очок – за розповсюдження роликів на телеба-

ченні та радіо; 4 і 10 очок – за видавничу діяльність та 18 і 21 очки за облаштування інформаційних стендів (табл. 5).

Таблиця 5

**Кількісні показники інформаційно-пропагандистської роботи,
проведеної обласними центрами ФЗН „Спорт для всіх” південного регіону України**

Місце	Форми звітності	Область	Складові інформаційно-пропагандистської роботи			Усього очок
			теле/радіо	видавництво	інформаційні стенди	
4	4.1	Миколаївська	15	22	25	117
	4.2		11	19	25	
9	4.1	Кіровоградська	18	15	23	87
	4.2		10	9	12	
14	4.1	АР Крим	5	4	18	70
	4.2		12	10	21	
17	4.1	Одеська	17	14	14	60
	4.2		8	7	0	
23	4.1	Херсонська	2	8	9	30
	4.2		5	6	0	
Загалом						364

Таким чином, серед усіх регіонів України найбільшу суму – 623 очки – за результатами проведення інформаційно-пропагандистської роботи набрали обласні центри ФЗН „Спорт для всіх” північний регіону. З незначним відставанням на другому місці центри західного регіону (494 очки) та на третьому – східного регіону (416 очок). Південний регіон має лише 364 очки і посідає останнє місце в рейтингу проведеної інформаційно-пропагандистської роботи обласними ЦФЗН „Спорт для всіх” за 2009 рік.

Висновок. Аналіз звітної документації, яка свідчить про роботу центрів 2009 року, виявив що її важливим складником є інформаційно-пропагандистська робота, яка передбачає: співпрацю із засобами масової інформації (телебаченням, радіо); видавничу роботу; обладнання інформаційних стендів.

Виявлено значні успіхи Волинського обласного центру, який посів перше місце серед областей і набрав за усіма зазначеними складовими 142 очки. На другому місці – Донецька область із загальною оцінкою в 134 очки. Вінницька область посідає третє місце – 118 очок. Однак активна інформаційно-пропагандистська робота центрів, на жаль, мало стосується інформування населення про систематичні фізкультурно-оздоровчі заняття.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження спрямовуватимуться на формування дієвої системи залучення різних груп населення, в тому числі осіб з особливими потребами, до систематичних фізкультурно-оздоровчих занять.

Список літератури

1. *Дутчак М.* Визначення секторів у системі спорту для всіх / Мирослав Дубчак // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнарод. участю. – Л., 2010. – С. 251-256.
2. Про фізичну культуру і спорт : Закон України [від 24.12.1993]. – К. : [б.в.], 2010.
3. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту : Указ Президента України [від 28.09.2004]. – К. : [б.в.], № 1148.
4. Положення про діяльність Всеукраїнського центру фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”: Наказ комітету України з питань фізичної і спорту [від 29.05.2003], № 1366. – К., 2003. – 8 с.
5. Методичні рекомендації щодо діяльності республіканського (автономна республіка Крим), обласних, Київського та Севастопольського міських, районних у м. Києві та Севасто-

полі, міських та районних у містах центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх”: Наказ Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту [від 28.03.2003]. – К.: [б.в.], № 805.

6. Жданова О. Аспекти діяльності центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” / О. Жданова, Л. Чеховська, І. Грибовська, Н. Городній // Вісник Прикарпатського університету. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 122-124.

7. Жданова О. Участь центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” у вирішенні проблем оптимізації обсягів рухової активності населення / О. Жданова, Т. Господарчук // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Л., 2008. С. 169-173.

8. Жданова О. Приоритетные виды деятельности центров физического здоровья населения «Спорт для всех» / О. Жданова // Материалы междунар. науч.-практ. конф. – Минск, 2010. – С. 207-209.

9. Жданова О. Пріоритети в діяльності центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” / Жданова О., Чеховська Л., Городній Н. // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. галузі фіз. культури і спорту – Л., 2010. – Вип. 13, т. 4. – С. 62-67.

10. Рейтинг проведеної інформаційно-пропагандистської роботи центрами ФЗН „Спорт для всіх” у 2009 році. – Режим доступу: sportforall.gov.ua

11. Семаль Н. Проблеми залучення неповносправних до фізкультурно-спортивних занять / Н. Семаль // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Л., 2010. – С.164-169.

12. Семаль Н. Просвітницько-пропагандистська діяльність з питань залучення різних верств населення до фізкультурно-оздоровчих занять / Н. Семаль // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. фіз. культури галузі і спорту – Л., 2010. – Вип. 14, т. 2. – С. 215

ОЦЕНКА ИНФОРМАЦИОННО- ПРОПАГАНДИСТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЦЕНТРОВ ФИЗИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ НАСЕЛЕНИЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСЕХ»

Ольга ЖДАНОВА, Ирина ГРИБОВСКАЯ, Наталия СЕМАЛЬ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье описана рейтинговая оценка показателей информационно-пропагандистской деятельности региональных центров физического здоровья населения «Спорт для всех», которая направлена на вовлечение разных групп населения в физкультурно-оздоровительные занятия. Проанализировано её содержание и количественные характеристики на протяжении 2009 года.

Ключевые слова: информационно-пропагандистская работа, центры, физического здоровья населения, спорт для всех, физкультурно-оздоровительная деятельность.

ESTIMATION OF INFORMATIVE AND PROMOTING ACTIVITY OF CENTERS OF PHYSICAL HEALTH OF POPULATION “SPORT FOR ALL”

Olga ZHDANOVA, Iryna GRYBOVSKA, Natalia SEMAL

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. The article present rating estimation of indicators of informative and promoting activity of “Sport for all” regional centers of physical health of population. This activity is directed at involonlving the population into the fitness training. The analysis of its contents and its quantitative characteristics for the 2009 year has been conducted.

Key words: informative and promoting activity, centers of physical health of population, sport for all, fitness activity.